

Tabo

1880

—

GENERAL LEON RUPNIK

—

1980

1980

EL FORTIN

št. 1

D 139904
+

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov ● TABOR je last in vestnik Tabora SPB ● Mnenje Tabora SPB predstavljajo članki, ki so podpisani od glavnega odbora ● Izdaja ga konzorcij. Predsednik: inž. Anton Matičič ● Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila: za lastništvo Ivan Korošec, upravnik Božo Šušteršič.

TABOR is the voice of the Confederation of the United Slovene Anticommunists.

TABOR es el órgano de la Confederación de los Anticomunistas Eslovenos Unidos ● Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158, Bs. Aires, Argentina.

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 33-7213.

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 1.448.991.

Naročnina: Argentina 15.000 pesov; Južna Amerika 8 dolarjev; Evropa — Australija 10 dolarjev; ZDA in Kanada 12 dolarjev (zračno — paketi). Letalska naročnina za vse države: 15 dolarjev.

Naročila, reklamacije, nakazila, dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: inž. Anton Matičič, Igualdad 1110, (1655), J. L. Suárez — Bs. As., Argentina
Telefon: 766-7513.

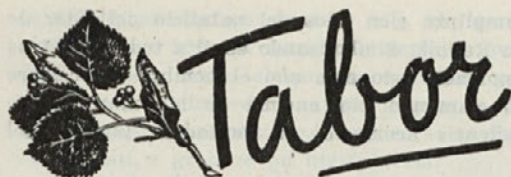

NASLOVNA SLIKA

Dogajanja, ki so se z vso dramatičnostjo sprožila na svetovni pozornici z začetkom leta stote obletnice njegovega rojstva, so mogoče zadnji, pa zato najmočnejši dokaz, da je naš general Leon Rupnik hodil vsaj dve generaciji pred zgodovino. Saj je naš mali narod v najtežji dobi svoje trpeče zgodovine pod Rupnikovim vodstvom in po njegovi inspiraciji postal svetel zgled vsemu svobodoljubnemu človeštvu, ker mu je preko boja, pa tudi mučeniške smrti svojih domobrancev o pravem času pokazal pravo pot. Tega se je naš narod že takrat zavedal. Prav zato najbrž še nikdar poprej ni prišlo pristno narodovo čutenje tako nezadržno do izraza, kot tista grozna revolucionarna leta. Eden izmed dokazov za to je tudi naša naslovna slika, ki predstavlja samo neznaten izsek iz množice narodnih noš, katere so se v brk tuji okupaciji in še posebej komunističnemu strahovanju demonstrativno zgrnile okoli svojega generala ob priliki mogočnega protikomunističnega tabora dne 29. junija 1944 na Kongresnem trgu v Ljubljani.

P204220/7981

Svobodni sveta,
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!

Enero 1980

BUENOS AIRES

Januar 1980

Libres del mundo, uníos!

No parece verdad, pero el calendario dice que sí: ya estamos en el año del Señor 1980. Treinta y cinco años se están cumpliendo desde aquellos horribles acontecimientos, que costaron a la nación Eslovena tantas vidas de su mejor juventud.

Repasemos un poco la historia.

Inmediatamente de ser ocupada la Yugoslavia en el año 1941, las fuerzas patrióticas bajo el mando del legendario general Draža Mihailović organizaron la resistencia nacional contra los enemigos. Recién después del ataque alemán contra la Unión Soviética los comunistas yugoslavos, quienes hasta entonces bajo el mando de Josip Broz - Tito, eran fieles aliados de las fuerzas ocupantes, comenzaron la así llamada „guerra de liberación“, la que no era otra cosa que la revolución comunista, lo que quiere decir que los comunistas desencadenaron durante la ocupación enemiga la guerra civil.

En los últimos días de la Segunda guerra mundial las tropas anticomunistas nacionales se vieron obligadas a retroceder y se replegaron a Carintia y depusieron, en la campaña de Vetrinj, sus gloriosas armas, solicitando el amparo a las tropas británicas.

Y es justo en esas precisas circunstancias, que ha sido cometido el crimen, que por la perfidia de su ejecución no tiene comparación.

Los británicos devolvieron en vagones de carga cerrados no solamente 12.000 soldados anticomunistas eslovenos, ya desarmados, sino también un número elevado de refugiados civiles — a Tito...

Los secuaces de Tito, al recibir esas multitudes, las masacraron sin mas trámite y de la forma bestial inimaginable. Solo unos pocos lograron salvarse para testimoniar al mundo libre ese tremendo genocidio.

En el corriente año 1980 se cumplirán 35 años de aquella tragedia nacional eslovena. El pueblo esloveno hoy no llora más a sus mártires. Ellos ya se han convertido en héroes de la avanzada de la humanidad amante de la libertad.

Y en ese año 1980 se cumplirán cien años del natalicio del líder de nuestros héroes, el general Leon Rupnik. Simbolizando en él a todos nuestros héroes llevaremos en nuestra portada todo este año el nombre del célebre general y también seguiremos clamando por encima de las murallas de la conspiración mundial del silencio acerca de la verdadera imagen del comunismo titoísta:

LIBRES DEL MUNDO, UNIOS! — Por Dios, Pueblo, Patria!

Svobodni sveta, združite se!

Petintrideseto leto poteka, kar so padli ali bili pomorjeni borci za resnično svobodo slovenskega naroda — slovenski domobranci. Naj komunistični oblastniki, ki so krivi tega strahotnega pokola, še tako blatijo padle domobrance, je povsem jasno, da so domobranci morali biti pomorjeni, ker so bili v napotje komunistični revoluciji.

Današnji čas je vedno bolj podoben onemu pred 40 leti, zato je prav in primerno, da se spomnimo onih, ki so svojemu narodu dali vse, kar so imeli. Ti so naši vzorniki; kažejo nam in vsem, kako se je za svobodo treba boriti in koliko žrtvovati. Toda na ovitku našega časopisa se bomo pa vse leto spominjali stoletnice rojstva našega nepozabnega generala Leona Rupnika, ki je tudi vsemu svetu dal zgled, kako se je treba žrtvovati v borbi za dobro svojega naroda.

Morda bomo ob spominu na vse to tudi mi dobili moč, da bomo v tem letu kaj več storili za narodovo svobodo in pazljivo sledili razvoju doma.

Prijatelj, soborec! V tem jubilejnem letu pomisliva na svojo dolžnost do naroda. Naj svet in domovina čuje, da se naš boj nadaljuje za dosego enega samega cilja — svobodo slovenskega naroda in domovine.

Bratje! Kličimo vsem in povsod:

Svobodni sveta, združite se! Za Boga, Narod, Domovino.

N. F.

Ob stoletnici rojstva generala Leona Rupnika

(1880—1980)

Letos se bomo svobodni Slovenci širom sveta hvaležno spominjali stoletnice rojstva ustanovitelja slovenskega domobranstva, našega nepozabnega generala Leona Rupnika.

Dolžnost vseh Slovencev v zdomstvu, zlasti pa nas preživelih protikomunističnih borcev je, da to stoletnico enega izmed velikih slovenskih

mož lepo proslavimo; to tem bolj, ker je bil general Rupnik naš narodni vodnik in je kot tak zavzemal mesto — položaj posrednika med okupatorjem in okupiranim slovenskim narodom pa povrh bil tudi duša odpora proti mednarodni rdeči zaroti, katera je prav v času tuje okupacije pri nas nastopala brezobzirno, nemeneč se za žrtve tisočev Slovencev, ki so morali legati v grobove po njeni krivdi.

Slovenski narod je v letih 1941-1945 krvavel iz tisočerihi ran. Tedaj je iskal vodnika in ga je hvala Bogu tudi našel v generalu L. Rupniku, ki je nam Slovincem v hudih stiskah in nadlogah stal ob strani, nam izkazoval skrb in ljubezen, pa istočasno s svojo avtoriteto užival spoštovanje okupatorja samega.

Po težkih preizkušnjah Grčaric in Turjaka nam je priklical v življenje slovensko domobranstvo, to je prvo slovensko vojsko, ki je pod njegovim modrim vodstvom pričela z bojem na življenje in smrt proti lažnji vi Osvobodilni fronti in se je v tem boju izkazala zmagovito vse do samega konca vojne.

Pa je general Rupnik navzlic orjaškemu delu za svoj narod naletel na mnoga nerazumevanja ljudi tudi na protikomunistični strani. To je doseglo svoj višek v italijanskem Serviglianu, kamor se je želel zateči kot begunec med svoje rojake, a je bil nevljudno sprejet in povrh še deležen krivičnih očitkov, katerih vojak-Rupnik ni mogel preboleti. Zato se ni upiral iti v domovino, kjer ga je komunistična justica obsodila kot „izdajalca in kolaboracionista“ in končno s strelom v tilnik zaključila njegovo življenjsko pot v službi slovenskega naroda.

Nadpovprečni ljudje, to je veliki možje, poleg priznanj, ki jih prejmejo za svoje delo, postanejo mnogokrat tudi predmet nesramnega obrekovanja in zlega natolčevanja. Tega je bil v bližnji preteklosti in je še danes — a že v manjšem obsegu — deležen tudi mož, čigar stoletnico rojstva obhajamo v tem letu.

Ne onim doma, ne tem tukaj slovenska zgodovina v prihodnjih desetletjih ne bo ostala dolžna; odkazala jim bo prav ono mesto, katerega so zaslužili. Pa tudi na generala Rupnika ne bo pozabila; posvetila mu bo v njej mnogo strani in mu odkazala častno mesto, kakor je bilo častno njegovo življenje in delo, pa končno častno tudi njegova mučeniška smrt. Zato bo ostal za nas protikomunistične borce, kakor tudi za pozne rodove Slovencev, simbol velikega moža in prvoborca za slovensko svobodo.

Kri domo vnskih ... ni bil ... Vsak dan več ljudi vseh narodov s eta se ... k idijne ... bogastvu, s katerim je slovensko domobranstvo o pravem času vsemu človeštvu pokazalo pravo pot: Bog — Narod — Domovina! Resnično: to je čudež, ki so nam ga pri Bogu izprosili mučenci najmanjšega med narodi sveta!

ODSLOVLJEN DELAVEC

Zdomski zapisi dr. Stanka Kocipra

Čeprav smo z lanskim letnikom smiselno zaključili objavo dnevnika dr. Stanka Kocipra kot adjutanta in osebnega tajnika prezidenta generala Leona Rupnika iz zadnjega, najbolj usodnega obdobja revolucije za časa tuje okupacije na Slovenskem ter smo poslej nameravali priobčiti samo še vrsto pisem, dopisov, spomenic, povelj, vlog, poročil in drugega izvirnega gradiva iz njegovega arhiva, se nam je vendarle zdelo primerno, naprositi ga za nadaljevanje vsaj še nekaterih sledečih zapisov iz njegovega dnevnika in še neobjavljenih memoarov, kakršne je pripravil že pred več kot tridesetimi leti. — S tem se nameravamo že ob vstopu v leto stote obletnice rojstva generala Leona Rupnika pokloniti nesmrtnemu liku enega izmed nedvomno največjih slovenskih mož zadnjih generacij. — **Op. ured.**

Sončno sobotno popoldne tega dne 5. maja 1945, ki bo imel svoje mesto na neizbrisni strani težke zgodovine malega slovenskega naroda. —

Po kratkem postanku na prostoru bivšega velesejma, kjer je bil nastanjen nemški avtomobilski park, naša kratka kolona krene po Celovški cesti proti Gorenjski.

Skozi Kranj, mimo osirotelega doma Kraljice Slovencev na Brezjah... Gorenjska vsa sčemi v bujnosti pomladnega prerorenja.

Generalove oči jo božajo in blagoslavljujejo. Strastno upijajo lepoto slovenske zemlje... — Tih, vase zakopan sedi v majhnem avtomobilu. Orjaška teža prestalega trpljenja, odpovedi, samozatajevanja in razočaranj minulega leta in pol, pa predvsem skeleče spoznanje, da so dejavniki, ki so usmerjali dogodke predvsem zadnjih usodnih dni, vsemu temu izpodbili resnični smisel, vidno lega nanj...

Srečujemo vrste internirancev, ki so jih Nemci ob predaji Gorenjske v Rupnikove roke izpustili iz Begunj. Veselo nam mahajo v pozdrav. Ne vedo, da se v majhnem avtomobilu pelje človek, zaradi katerega v razširjene prsi vzdihujejo svoboden zrak... Pelje se zdoma, da se oni lahko veselo vračajo domov... —

V ozki savski dolini pred Kranjsko goro za hip rezko zahrešči... Sikajoče zarezgeta strojnica...

Potem zopet samo čisti valovi Save žuborijo svojo sanjavo pesem v senco temnih smrek in tja dalje v bleščečo belino skal... —

V železniški čuvajnici za ovinkom stokata dva ranjena nemška vojaka. Z motornim kolesom sta se od nekod vračala v Kranjsko goro, pa so ju iz zasede prerešetale partizanske krogle... „Herojski“ strelci so seveda nemudoma izginili v skalovju in med gostimi borovci... in se tako na račun dveh nepomembnih žrtev, ki sta jim slučajno prišli na muho, pod nosom obrisali za dragocen plen...

Ustavimo, da ranjenca naložimo na naše avtomobile.

General izstopi in jima da cigarete. Ko ju obvezujejo in nalagajo na tovornjak, se general spreha ob cesti mirno, zamišljeno kadi.

Stopam ob njem. Nehote se spomnim strela, ki mu je šele pred nekaj urami ušel v Ljubljani mimo glave:

„Vidite, da vas Bog ni zadnjič očeval, ko se vam je sprožila puška...“

Voz, v katerem je bil general Rupnik, je namreč peljal na čelu kolone. Ta dva vojaka, ki sta se slučajno vozila pred nami in za našo kolono še vedela nista, sta s svojimi telesi prestregla strele, ki bi sicer preluknjali avtomobil, v katerem se je peljal general Rupnik...

General me je preslišal. V svoji stari vojaški pelerini planincev in s poveznjenim klobukom na glavi stoji na cesti in si ogleduje strme smrekove gozdove slovenskih gorá. Vzdihne:

„Tu sem hotel braniti košček slovenske zemlje... — Tu bi moj Vule igral s svojimi fanti... — Samo to bi mogoče vzbudilo pozornost zaveznikov..., ne pa — nova vlada... Moj Bog, kaj bo...? —“

V Krajnski gori zopet čakamo, da ranjenca preložijo na sanitetni avtomobil za prevoz v Beljak.

General zopet izstopi in se spreha med prebivalstvom, ki se je zbralo okoli naše kolone. Mnogi ga prepoznajo izza predvojnih časov, ko je prihajal v Kranjsko goro kot poveljnik jugoslovanskih utrjevalnih del, in se mu zaupno bližajo. General takoj najde z njimi nezadržan, prijateljski stik. Ko odhajamo, mu z dobrimi željami mahajo v slovo... —

Po strmih serpentinah se vzpenjamo na Podkorensko sedlo.

Na meji obstanemo, da opravimo formalnosti.

Vrhovi ponosnih Alp žarijo v nagibajočem se soncu. Mogočni Triglav je ves v sijaju kot začarani kralj. Beli snežni prameni po strmih pobočjih mu padajo kot dragoceni hermelin čez veličastna ramena. Temnozeleni borovci pod njim so težek, valovit kraljevski plašč, ki ga obrobja živa srebrnina mlade Save.

V tem koščku božjega stvarstva zgoščena prelest slovenske zemlje odseva v generalovih očeh. Toliko je je... in tako je nezadržna, da mora pipirati veke... Potlej njegov pogled skozi biser solze, ki je kanila od nekod iz prenapolnjene notranjosti, poslednjič hlastne za deviško lepoto domovine...

Obrne se za soncem; kot da pred pričo samega večnega Boga izpoveduje:

„O domovina! — Grozno je zapustiti domovino! — Tako... — Ko se zgrinjajo nad njo oblaki strašne ujme... — — Kaj vse bi človek prenesel za to zemljico...! — Pa greš kot nagnan pes v mrzlo negotovost... — —“

Potlej se naglo spustimo navzdol, v domovino Miklove Zale.

Nad živo valovje šumeče Zile se že spušča dišeči mrak... — —

Beljak.

Gledamo očrnele ostanke „strategijskega“ zavezniškega bombardiranja starodavnega slovenskega mesta ob Dravi. Med njimi se svobodno, sproščeno sprehajajo zavezniški vojni ujetniki v svojih značilnih „khaki“ uniformah. Kadijo dišeče cigarete in si glasno kličejo čez ulice, kot da so doma... Tu in tam jih vidimo v družbi deklet — domačink... In človek se mora nehote spomniti tajno poslušanih poročil londonskega radia o — nečloveškem postopanju z zavezniškimi vojnimi ujetniki v nemških rokah...

Obrazi domačega prebivalstva niso mogli skriti sledov trdih vojnih let, ti krepki, angleško govoreči fantje v brezhibnih vojaških uniformah pa so izžarevali razganjajoče zdravje...

To je bil samo drobcen izraz iz velike podobe o zmagovalcih in premagancih...! —

V Beljaku smo dolgo v noč čakali na cesti pred bolnišnico, kamor so oddali dva nemška ranjenca iz Kranjske gore. Potlej smo med kolonami nemške vojske in trena rinili naprej... —

Ob pol drugi uri zjutraj dne 6. maja 1945 dospemo v Millstatt ob jezeru.

Čepimo v avtomobilih in ne vemo, kam...

SS-Ustuf. Ebner, ki je kolono vodil, napoti avtomobile na trg, ki ga obdaja starodavni grad.

Pod mogočno lipo obstanemo in zopet čakamo.

Po neprespanih nočeh se oči same zapirajo. Samo general sedi vase pogreznjen v avtomobilu in ne more zadremati. Preveč doživetij burka v njegovem srcu, da bi mogel zatisniti oči.

Ob tričetrt na tri zjutraj nas Ebner napoti čez dvorišče v žandarmerijsko postajo. Žandarji nam dovolijo, da ostanek noči prespimo na golih tleh njihove pisarne...

Uredniki časopisov z družinami in prijatelji, ki so se nam pridružili v Ljubljani, so se zatekli v župnijsko dvorano, kjer so poslej ostali do preselitve v taborišče Spittal ob Dravi. —

Tekom dneva žandarji preselijo Rupnikovo družino čez jezero v vile „Kantor“.

Ko smo si vilo ogledovali z one strani temnozelenega jezera, smo bili vznemirjeni. Povedali so nam, da je bila pred vojno letoviščarski hotel. Mogoče se je šopirila pod orumenelo skalo v senci gostega gozdiča in si bahavo ogledovala v alpskem stilu zgrajene oblike v mirni gladini globokega jezera...

Toda... čim bolj smo se s čolnom vili približevali, tem nagleje so plahnele naše predstave...

Ko smo se izkricali, smo opazili, da je zgradba rastla naravnost iz vode in da jo je z ostalih strani obdajala visoka skala in skoro enako visoka ograja iz bodeče žice...

Zob vojnih let je na njej pustil svoje trde sledove. Bila je predelana za taborišče ujetih sovražnih oficirjev, ki pa so tu bivali menda le za kratek čas.

Okna so bila razbita, sobe polne nesnage in suhega listja. Velike pajčevinaste mreže so zastirale zgrebene stene. V zgradbi ni bilo ne pitne vode, ne luči. Samo zasušeno blato v straniščih, ki so bila za ujetnike improvizirana v vsaki sobi posebej, je kazalo, da je pred nami le nekdo oskrunjal razkošnost tega predvojnega letoviščarskega hotela...

Žandarji so nam odkazali prostore v drugem nadstropju zapuščenega poslopja, ki smo ga poslej imenovali — „zakleti grad“...

Začelo se nas je polotevati nezadržno sumničenje, da bo naše bivanje tod pomenilo — internacijo do konca vojne, posebej ker so spodnje prostore žandarji kar udobno uredili za **SS und Polizei-Hauptmann Richterja**... Visoko štrleči stebri ograje iz bodeče žice so nas opozarjali kot grozeči kazalci... —

Morali smo se vdati.

Svojih prevoznih sredstev nismo imeli, da bi lahko nadaljevali pot. Zato smo se z golimi rokami vrgli na čiščenje in vsaj odkazane prostore uredili toliko, da smo lahko v njih živeli.

Naslednji dan, dne 7. maja 1945 je prišel za nami tudi upravnik policije **dr. Lovro Hacin** z dvema policijskima šoferjema — **Viktorjem Trčkom** in **Lojzutom Potokarjem** —, ki ga je gen. Rösener tudi „nastanil“ v — zakletem gradu... —

Počasi bi se menda kar vživeli, da nas dne 14. maja 1945 niso deložirali Angleži, ki so med tem zasedli Koroško in vilo „Kantor“ izbrali za svoj lazaret. Toda kljub temu, da so napeljali vodo in luč, tudi oni niso dolgo vzdržali.

Mi smo se preselili na hrib Grosse nad vilo „Kantor“ v hišo njenega bivšega lastnika nekega **Josefa Schusterja**, kjer smo pričakovali svojo nadaljnjo usodo... — —

(Sledi)

AUDIATUR ET ALTERA PARIS — Britanska medvojna politika v Jugoslaviji

(Nadaljevanje)

Beograjski udar pa je pospešil vojno; Hitler je s svojimi zavezniki udaril po Jugoslaviji, jo uničil in razkosal na sedem delov. V Hrvatski je dovolil ustanovitev monstrozne ustaške države in začel se je brezpri-meren pokol srbskega življa. *Polkovnik Mihailović* je tedaj z drugimi častniki formiral jedro neke organizacije, ki naj bi dvignila odpor proti oku-patorju, ko bi čas dozorel. Komunistična partija Jugoslavije, do tedaj ilegalna organizacija, pa je po razkosanju jugoslovanske države, nastopila odkrito. Tri tedne po Hitlerjevem vdoru v Sovjetsko zvezo so jugoslovanski komunisti oddali prvi strel, toda ne na Nemce, kot je to napačno zapisano v britanskih in jugoslovanskih tekstih, temveč na ostank družbenega reda in strukture. Njihovo geslo o „osvobodilnem boju“ je bilo samo koristna maska za brezobziren boj — za oblast.

— o —

Po prihodu v London so jugoslovanski zarotniki dokazali, da so brez vsake vrednosti tako za jugoslovansko stvar, kot tudi za Britance. Britan-ska vlada, zapletena v boj na življenje in smrt, se jih je kmalu naveličala, čeprav si jih je, ironično, nekoč sama izbrala. Nanje in na druge, ki so stali za pučisti — *Tupanjanin, Trifunović idr.* — se je namreč zanašala britanska vlada, kot je razvidno iz dokumenta ministrstva za ekonomsko vojno: „Zanesti se moramo na novo vlado v Beogradu in na sile, ki stoje za njo, da bo vodila politiko vlade Njegovega Veličanstva“.

SOE je takoj pozval novo vlado, naj poruši vse mostove na progih Maribor-Bitolj. Poleg te akcije na vladni ravni pa je SOE začel načrtovati tudi sabotažne akcije, ki naj bi bile izvedene na jugoslovanskem ozemlju med sovražno okupacijo.

To je predstavljalo brezobzirno vmešavanje v zadeve neke suverene države brez ozira na to, kako prijateljska je sicer bila Velika Britanija. Nihče ne more odreči neki suvereni državi pravice, da sama zaščiti svoje interese. Toda prizadevanja za državne interese imajo pač svoje meje. Obveljati mora ali načelo „daj — dam“, ali pa načelo „pravica je moč“. Britanska akcija v Jugoslaviji je zato ne le sramotila in pregazila načelo, da morajo tudi v mednarodnih zadevah prevladati zakoni, temveč je tudi omadeževala samo načelo demokracije. Tega ne smemo pozabiti, ko govo-rimo o britansko-jugoslovanskih odnosih med vojno.

— o —

Naslednji premik v britanski politiki do Jugoslavije se je primeril

decembra 1941. Do takrat je namreč britanska vlada v javnosti zagovarjala obnovo jugoslovanske države. Po tem datumu pa je britanska politika do Jugoslavije zadobila dve smeri. Ena, diplomatskega značaja, je še vedno podpirala kralja in njegovo vlado v Londonu ter za še eno leto tudi Mihailovića in njegovo gibanje. Toda istočasno sta ministrski predsednik in zunanje ministrstvo začela preučevati tudi druge možnosti povojne ureditve v Evropi. Zunanje ministrstvo je v ta namen izdelalo poseben memorandum in ga predložilo Churchill v pregled. To je bilo v začetku decembra 1941, predno so v vojno stopile tudi Združene države. Churchill je kopijo tega dokumenta poslal Edenu, ki se je prav takrat odpravil v Moskvo na sestanek s Stalinom. Po tem dokumentu je bila obnova Jugoslavije po vojni kot države, dvomljiva. Memorandum zunanjega ministra je bil v resnici analiza vseh držav v srednji in jugovzhodni Evropi, ki so bile ustvarjene po versajski mirovni pogodbi. Memorandum je predvideval, da bo Jugoslavija razbita na dva, ali morda celo tri dele, katerih vsak se bo pridružil neki novi strukturi držav. Največ, kar bi torej v luči tega memoranduma mogli reči, je, da je Jugoslavija ležala na periferiji britanske interesne cone, istočasno pa se je dotikala sovjetske. Podoben tajni dogovor o Jugoslaviji naj bi pred vojno dosegla tudi *Mussolini* in Stalin. Zunanje ministrstvo (britansko) je vedelo za ta dogovor in ga je imelo v mislih pri načrtovanju bodočih stikov s Stalinom. Tega ne smemo izpustiti iz misli, ker nam potem postane mnogo lažje razumljiva britanska igra z Mihailovičem in Titom.

Da sta ta dva predstavljala dve diametralno nasprotni si stališči, ni treba ponavljati. Dve neuskladljivi ideji in dve lestvici vrednot; dvoje različnih in neskladnih ciljev. Bila sta tudi v službi različnih političnih centrov. V Titovem primeru je bila to Kominternina in Sovjetska zveza. Na drugi strani pa je bil Mihailović dolžan pokorščino kralju, begunski vladi v Londonu ter jugoslovanski državi in narodom. To zvestobo je ohranil do bridkega konca brez ozira na druge kreposti ali napake. Vzgojen je bil za vojaka, toda okoliščine so ga obremenile s političnimi problemi, ki bi bili trd oreh tudi za izkušenega državnika. Leta 1946 je nemški diplomat *dr. Hermann Neubacher* izjavil na zaslišanju: „Mihailović je bil resen sovražnik Nemčije, toda ni bil sposoben razvozljati uganko trikotnika: Britanci - Nemci - Tito“.

Mihailovičev položaj je bil od vsega začetka težak in skoraj brezupen. Breme okupacije in razkosanje Jugoslavije nista bila njegov greh in vendar je moral nositi križ. Hitler je bil mnenja, da Srbi ne smejo biti samo kaznovani, temveč tudi uničeni, če jih kazen ne bo spametovala. Represalije, ki jih je objavil: 100 Srbov za vsakega ubitega Nemca in 50 za ranjenega, so bile najvišje v vsej zasedeni Evropi. Hitlerjevi zavezniki ustaši so sprožili svo strahotni program iztrebljenja Srbov, Židov in ciganov; preganjanja in zverinstva pa so zganjali nad Srbi tudi Madžari, Albanci in Bolgari. Tako je nad vsemi Srbi, kjerkoli že so živeli v razkosani državi, visel ta Damoklejev meč. Kljub temu pa so Britanci podžigali Mihailovića in srbski

narod, naj poveča število sabotažnih akcij. Mihailovičevega položaja niso hoteli niti videti, kaj šele razumeti. Nekateri britanski častniki, pa tudi zunanje ministrstvo so ga smatrali za svojega podčastnika, ki jim je bil dolžan pokorščino. Njega samega je to britansko obnašanje spravljalo v obup, kar je končno februarja 1943 v vasi Lipovo v Črni gori izbruhnulo v neobrzdani in netakten govor. Polkovnik *Bailey* je to sporočil zunanjemu ministrstvu in Churchill se je še bolj razjezil.

Lažji je bil Titov položaj. Kot marksist je veroval, da namen posvečuje sredstva, zato ga nemške represalije niso motile. Nasprotno, še pozdravljal jih je in smatral, da Nemci opravljajo rekrutiranje ljudi za partizane. Z Nemci in ustaši pa je delil še eno: — sovraštvo do Jugoslavije. Če so ga maja 1941 res „eksportirali“ iz Zagreba v Beograd, bi se sicer dalo debatirati. Morda so predvidevali, da bo Tito s svojimi komunisti ustvaril nove težave v Srbiji in s tem olajšal njihovo (ustaško) delo. Obstajajo znaki, da je tako najbrž mislil *dr. Kasche*, nekdanji nemški policijski ataše v Zagrebu. V Beogradu je Tito udobno živel v vili svojega prijatelja *dr. Vladimírja Ribnikarja*, ki je tudi imel številne zveze z Nemci. Ribnikar je tisto poletje priredil več zabav, ki so se jih med drugimi udeležili *dr. Oskar Lange* z nemškega Vrhovnega poveljstva v Beogradu in *dr. Berge Hribowschek* od Gestapa. 20. septembra pa je Tito zapustil Beograd in se pridružil partizanom. Smatral je, da se mora čimprej sestati z Mihailovičem in ga pregovoriti, da bi ustanovila skupno poveljstvo. Tito je namreč dobro vedel, da monarhistični in konservativni srbski kmetje ne bodo sprejeli njegovih komunističnih idej. Vsaj v začetku mu je bila potrebna neka legitimacija „borca za svobodo“ in to bi mu lahko oskrbel monarhistični prapor *Draže Mihailoviča*. Kmetje, ki bi videli pomešano rdečo zvezdo z monarhističnimi emblemi, bi se raje pridružili uporu. Tito je pa tudi vedel, da bo revolucijo težko ustaviti, ko se bo enkrat začela. V dveh mesecih sodelovanja med četniki in partizani je dosegel vse, kar je želel. Nastala je popolna zmešnjava. Mihailovič je kmalu uvidel, da je bil izkoriščen in se je potegnil v ozadje.

Zakaj je Churchill zapustil Mihailoviča? Odgovor na to vprašanje je v dokumentih, ki so v državnem arhivu (britanskem), ki pa ne bodo objavljeni do leta 2014. Kot kaže, morajo biti zelo močni razlogi, zakaj morajo ti dokumenti še ostati tajni.

Splošna zavezniška strategija je bila določena v Quebecu pod ameriškim pritiskom, izpopolnjena v Teheranu, potrjena v Moskvi in posvečena v Jalti. V tem pa je prav gotovo nek bolj prepričljiv razlog za spremembo britanske politike do Mihailoviča, ne pa v čemerkoli, kar je on storil ali kar ni storil. Toda svoj vpliv so imeli tudi prepiri med Londonom in Kairom v SOE, ker jeta kasneje definitivno pripomogel, da so se stvari nagnile v Titovo korist. Kako je SOE v Kairo prikrojeval poročila iz Jugoslavije, je v precejšnji podrobnosti analiziral *David Martin* v nedavno objavljeni knjigi o Mihailoviču.

V britanskem državnem arhivu sem zaman iskal dokumente, ki se nanašajo na obdobje med januarjem 1943 in časom po teheranski konferenci: enostavno jih ni. Tako na primer ni nikjer omenjena nemška ofenziva proti Mihailoviću spomladi 1943, ki je uničila njegove odrede v Črni gori, Sandžaku in Hercegovini, medtem ko je Tito užival kratek premor zaradi premirja, ki ga je dosegel *Djilas*. Samo v Kolašinu v Črni gori so Nemci takrat zajeli okrog pet tisoč četnikov skupno z njihovim vojaškim in političnim vodstvom. Večinoma so bili poslani na Poljsko in v Nemčijo, okrog petsto pa v Grčijo. Najbolj verjetno se zdi, da je to informacijo potlačil SOE Kairo.

Dalje: že decembra 1941 je SOE New Yorku v sodelovanju s SOE Kairo rekrutiral nekega *Branka Radojevića*, telegrafista v jugoslovanski trgovski mornarici in starega komunista. Prepeljali so ga na Bližnji vzhod, kjer ga je SOE izvežbal in usposobil. Na koncu tega procesa pa se je pojavil kot *britanski major Charles Robertson* ter je julija 1942, po nalogu SOE Kairo, odskočil v Mihailovićev glavni stan. Kasneje se je pridružil partizanom, nato pa je izginil v skrivnostnih okoliščinah. To je presenetilo polkovnika Baileya, a tudi SIS ni nikoli ugotovila, kaj se je zgodilo z njim. Nek Radojevićev prijatelj pa mi je pisal, da so ga likvidirali komunisti, ker naj bi se nagibal v Trockizem. Zakaj je SOE Kairo molčal o tem?.

Nekako v istem času je *W. F. Deakin* rekrutiral več mladih Kanadčanov-Hrvatov komunističnega prepričanja. Tudi oni so bili izvežbani v Kairu in so odskočili k partizanom. Konec leta 1942 se je Deakin sestal s Churchillom in mu izjavil, da predstavljajo partizani resno silo v Jugoslaviji. Znano je, da je Churchill Deakinu zaupal in da je imel nanj močan vpliv. Deakinov prijatelj *major Basil Davidson* je bil šef jugoslovanskega oddelka SOE v Kairu, njegov pomočnik pa je bil *kapetan James Klugman*, goreč komunist. Basil Davidson je govoril srbohrvaško, je pa Srbe očitno sovražil. Tudi Klugman je govoril srbohrvaško, kar je bilo seveda izredno važno. Skupno s sodelavcema *Sayersom* in *Ennalsom* je vplival na Obrambni odbor na Bližnjem vzhodu in na Vrhovno poveljstvo v Kairu, ta pa na zunanje ministrstvo in na Churchilla.

Konec maja 1943 je Deakin odskočil k Titu ter je med bivanjem med partizani pripravil poročilo Churchill. Deakin ni govoril srbohrvaško in ni bil podkovan v zgodovini Jugoslavije, kljub temu je postal „strokovnjak“ za jugoslovanska vprašanja. V enem oziru pa se ni motil: Churchill je namreč sporočil, da ima Tito samo okrog 25 tisoč mož. Po teheranski konferenci pa je Churchill dodal še eno ničlo in tako zvišal partizansko moč na 250.000 mož. Ko je *kralj Peter* zaradi tega protestiral, mu je Churchill odgovoril: „Drži, dodal sem še eno ničlo in tako je partizanov zdaj 250.000“. O tem mi je pred leti pripovedal takratni ministrski predsednik *dr. B. Purić*.

Še bolj nesmisleno je poročilo, ki ga Churchill 20. novembra 1943

predložil *brigadir MacLean*. Tudi on ni dosti vedel o Jugoslaviji, njeni kulturi, zgodovini ali zemljepisu in ni govoril srbohrvaško. V Titovem glavnem stanu je prebil osem tednov. Ozemlja, ki so ga imeli v rokah komunisti, sploh ni zapustil, ni se srečaval z ljudmi ali njihovimi predstavniki, malo je vedel o literaturi, navadah in kulturi tega naroda in vendar mu je bila zaupana naloga, pomagati ministrskemu predsedniku in mu svetovati v kritičnih vprašanjih, ki so se nanašala na Jugoslavijo. To poročilo sem bral v državnem arhivu in sem bil presenečen nad njegovo nepoučenostjo. Nič čudnega zato, da je SOE Kairo skupno z Deakinom in MacLeanom preslepil Churchilla, pri čemer je, kot pojasnjuje David Martin, sodelovala tudi SIS. Prav tako ni nič čudnega, da se je skotila smešna propaganda, vključno govorjenje o tridesetih nemških divizijah, ki ga je začela širiti BBC v Titovo korist. Vse to je prišlo iz istega koša kot „250.000 partizanov.“

Naslednja akcija, ki jo je SOE Kairo sprožil prek Vrhovne komande, vojnega in zunanjega ministrstva, je bila — poskus odstraniti Mihailovića. V končni analizi naj bi to izgledilo pot Titovemu prevzemu oblasti v državi. Poskus je bil izvršen v prvih mesecih 1944. Nedavno sem se obrnil na *brigadirja Armstronga*, ki je bil takrat šef britanske misije pri Mihailoviću in sem ga zaprosil za pojasnila v nekaterih točkah. Odgovoril mi je med drugim, da so njegova poročila v Kairu „predelovali“ ter dodal, da je to moral biti James Klugman, tisti „zagrizeni komunist“. Armstrong nadaljuje: „Ko sem se konec maja vrnil od Mihailovića, sem srečal oba, Churchilla in Edena. Churchill je bil brezupno zapeljan in ni nič vedel o Mihailoviću. Z menoj je komaj spregovoril nekaj besed, nato se je obrnil k MacLeanu in z njim govoril ves preostali čas.“

Polkovnik Bailey je svetoval zunanjemu ministrstvu, naj poveča pomoč Titu za likvidacijo Mihailovića — čim prej, tem bolje. Nekako v istem času, maja 1944, pa je Mihailović predložil svoji vladi v Londonu, naj Baileyu podeli najvišje odlikovanje za njegovo službo srbskemu narodu v Jugoslaviji.

— o —

Ko je bilo nadaljnje intrigiranje za odstranitev Mihailovića ustavljeno, je bila formulirana nova politika za pomoč Titu: uničevalno bombardiranje mest in vasi. Začelo se je z bombardiranjem Beograda na pravo-slavno Veliko noč in potem spet dva dni kasneje. Izgube in razdejanje niso bile nič manše od onih, ki jih je povzročila Hitlerjeva Luftwafe 6. aprila 1941. Glavno mesto črne gore Podgorica je bilo prvič bombardirano na Jurjevo, do konca leta pa je bilo napadeno še 130 krat, kar je brez dvoma več kot marsikatero nemško mesto. Vse to seveda na Titovo zahtevo ter z dovoljenjem in pristankom MacLeana in Deakina v Bariju. Tito je s tem dosegel dvoje: Zavezniki so uničevali njegove nasprotnike v državljanski vojni in istočasno se je med sicer anglofilskim srbskim življem

pričela širiti sovražnost do zahodnih zaveznikov. Zakaj Stalin na drugi strani ni na Jugoslavijo vrgel niti ene same bombe; to umazano delo so zanj opravljali Zavezniki.

Marca 1945 je šla britanska sovražnost do Mihailovića še en korak dalje. Pravni svetovalec zunanjega ministrstva *Patrick Dean* je smatral, da bi bilo Mihailovića treba izročiti Titu kot vojnega zločinca, če bi ga Britanci dobili v roke. Dean je sicer priznal, da bi Mihailovića čakala težka usoda, toda — obligacija je obligacija. Tako je zunanje ministrstvo nastavilo zanko okrog Mihailovićevega vratu. Leto kasneje jo je Tito zadrnil. Ko je 15. julija 1975 o tem pisal *Peter Hennessy* v londonskem *TIMES*-u, je ugotovil, da so mnogi dokumenti o Jugoslaviji zelo komplirani. Dejal je, da so uradniki zunanjega ministrstva, ki so te dokumente „opleli“, med njimi našli mnogo takih, za katere so smatrali, da so preveč delikatni in so jih uničili. Dokumenti, ki so ostali, pa so brez dvoma bolj v skladu z enostranskim tolmačenjem jugoslovanskega razvoja.

Med svojim raziskovanjem sem govoril s tremi jugoslovanskimi ministrskimi predsedniki, velikimi anglofili; predvsem s profesorjem *Slobodanom Jovanovićem*. Na vprašanje o britansko-jugoslovanskih odnosih mi je odgovoril: „Z britansko vlado enostavno nismo prišli nikamor. Edina rešitev za nas bi bila — napovedati Britaniji vojno, kot je to storila Italija. Potem bi nas britanske čete gotovo zasedle in demokracija bi bila rešena. Zavezništvo z Britanijo pa je bilo brez vsake koristi“. *Bogoljub Jeftić*, ki je bil med vojno veleposlanik v Londonu, pa je dejal: „Z britansko vlado nismo mogli vzpostaviti pravega stika. Jugoslavijo so si razdelile tri obveščevalne službe in vsaka se je na svojem področju drugače obnašala. Nekateri ljudje so bili brezobzirni in arogantni. Premagali so nas in naša stvar je bila izgubljena“. Dr. B. Purić pa mi je pripovedoval, kako je v Kairu po teheranski konferenci srečal Churchilla: „Ekselencija“, sem mu dejal, „kako pa vas bo sodila zgodovina, če boste Jugoslavijo izročili komunizmu?“ Churchill me je resno pogledal in dejal: „V Evropi sta dva militarizma — pruski in srbski. Prvega bom uničil, izginiti pa bo moral tudi drugi“.

— o —

Najbolj umazano, najbolj grozno in najbolj odvratno dejanje jugoslovanske drame pa je njen epilog. Nanaša se namreč na nasilno repatriacijo jugoslovanskih rojalistov, ki jo je maja in junija 1945 izvedla britanska vojska v Avstriji. Okrog trideset tisoč ljudi je bilo takrat izročenin partizanom, ki so ji hladnokrvno poklali.

Spomladi 1945 je bilo v Sloveniji in Julijski Benečiji okrog 45.000 mož pod vrhovnim poveljstvom Mihailovića. 15.000 jih je prešlo v Italijo, ostali pa v Avstrijo, odkoder so bili vrnjeni.

Pred koncem vojne, 20. marca 1945, je bila v Rimu politična konferenca zaveznikov, kjer je bilo sklenjeno, da bodo rojalisti smatrani za

vojne ujetnike, ter da bodo o njihovi končni usodi odločeno na posvetovanju vlad. Ta priporočila in navodila sta odobrila tako britansko kot ameriško zunanje ministrstvo; načelnikom štabov in krajevnim poveljnikom so bila poslana odgovarjajoča navodila. Toda general *Sir Charles Keightley*, poveljnik V. korpusa v Avstriji, jih je ignoriral in rojalisti so bili razoroženi ter nato izročeni partizanom. Takratni državni minister v zunanjem ministrstvu (britanskem) *Richard Law*, je resnico o tem dogodku prikril. Tudi njegov naslednik *Phillip Noel Baker*, je še vnaprej prikrival dokaze in odklonil odgovor na vprašanje, ki ga je v parlamentu postavil major *Guy Lloyd*, član britanskega parlamenta. In ko je vojvodinja *Athollska* kasneje načela to vprašanje s kasnejšim zunanjim ministrom *Bevinom*, je *Geoffrey McDermott* iz južnega oddelka (zunanjega ministrstva) pripisal na akt: „Nobene nadaljnje akcije“.

Potem je poročnik *Francis Scott*, ki je bil priča vračanja, pisal svojemu stricu, gibraltarskem škofu *dr. Haroldu Buxtonu*. Povedal mu je, da je dobil njegov polk ukaz naložiti rojaliste na vlak in jih na meji izročiti Jugoslovanom. Dr. Buxton je šel osebno na zunanje ministrstvo in tam govoril s *Sir Johnom Colvilleom* in *Sir Williamom Hayterjem*. Rekla sta mu, da v pisnu njegovega nečaka ni niti trohice resnice. Toda škof Buxton je nato 9. maja 1946 pisal londonskemu *TIMES-u* in razkril umazano afero v Avstriji. To je vzpodbudilo njegovega predstavnika v parlamentu profesorja *Savouryja*, da je on povprašal o tej zadevi v poslanski zbornici. Odgovoril mu je podtajnik parlamenta *Hector Mc Neill* na osnovi kratke informacije, ki jo je oskrbelo zunanje ministrstvo. Ni treba poudarjati, da je bila informacija netočna in zato tudi odgovor nepravilen.

Toda nekateri dokumenti, ki se nanašajo na to sramotno kupčije, še danes niso dostopni v državnem arhivu. Zato morajo odgovorni zgodovinarji pogledati za pročelje „dostojnosti“, če hočejo pravilno oceniti britansko medvojno politiko do Jugoslavije in najti odgovor na vprašanje: čemu so bili rojalisti poslani v smrt?

Slovenska Cerkev danes

V septembrski številki „Tabora“ je bil objavljen članek „Odločen nastop nadškofa Pogačnika“.

V tem članku smo bralce opozorili na dva odločna nastopa v slovenski cerkvi v domovini v zadnjem letu, in sicer, prvič, na značilno predavanje dr. Franca Rodeta, in drugič, na julijsko poslanico nadškofa Pogačnika „za človekove pravice“.

Nekoliko pozneje je ob koncu preteklega leta sledil še tretji nastop:

sredi novembra je četvorica duhovnikov mlajše generacije objavila v časopisu „Družina“ posebno prilogo, v kateri se je spopadla z obveznim šolskim učbenikom in z ateizacijo, ki jo v slovenskih šolah načrtno izvajajo komunisti.

Imena teh štirih pogumnih duhovnikov so: Tone Stres, Franc Perko, Štefan Setiner in Franc Rode. V dobro utemeljenih in zasnovanih člankih so ti štirje podali dokaz za neutemeljenost komunističnih principov za ateizacijo mladine. Ovrgli so komunistični tako imenovani „znanstveni“ pogled na svet in dokazali, da je komunistično sklicevanje na znanost zgolj prazno besedičenje brez vsake osnove. Komunistično ateizacijo slovenske mladine so javno označili kot nedopustno in za modernega človeka neosnovano.

S tem je ta duhovniška skupina zadela komuniste na zelo občutljivem mestu, ker so pač načeli eno izmed vprašanj, ki velja kot temelj komunističnega nauka in sistema. Zato so se seveda takoj oglasili razni slovenski komunistični „kalibri“, od vodilnih osebnosti, kakor je Stane Dolanc, pa do manjših nepomembnih kričačev. Na četverico duhovnikov je deževalo zmerjanje, krepko pomešano z grožnjami, ki se vsak hip lahko spremenijo v ječo.

Niso pa vsi zadnji nastopi v slovenski Cerkvi tako odločni in pogumni, kakor pravkar omenjeni nastop teh štirih duhovnikov.

Opaziti je tudi drugačne poteze slovenskih cerkvenih predstavnikov, ko na neprimeren in nedopusten način klonejo pred komunističnimi totalitarcami. Tako je na primer izjava nadškofa Pogačnika ob priliki zadnjega oktobrskega romanja Slovencev v Rim. Kot eno izmed vodilnih misli ob tem romanju je nadškof označil sledeče: „To romanje naj bo tudi pokora za vse, kar je bilo v preteklosti Cerkve na Slovenskem napačnega in zgrešenega. Prosimo odpuščanja vse, ki smo jim storili kaj hudega ali jih razžalili; sami velikodušno odpustimo, kar so nam drugi prizadejali hudega.“

Zgodilo se je torej, da je žrtev nasilja — to je slovenska Cerkev — prosila odpuščanja nasilnike in zločince, ki so izvedli mašovni pokol naših ljudi, kakor ga tisočletna slovenska zgodovina ne pozna.

Nadškof je brez vsake podlage in utemeljitve prošil odpuščanja za neke namišljene krivice, ki naj bi jih Cerkev napravila komunistom.

Tega slovenski metropolit nikakor ne bi smel storiti. To je potvarjanje zgodovinskih dejstev in obrnjeno, docela izmaličeno gledanje na pojem krivde in zločina.

Nekateri časopisi so pisali, da je ta nadškofova izjava komunistične kroge doma na splošno zadovoljila.

V zvezi s tem je treba pojasniti sledeče: komunistični režim že dolga leta pritiska z vsemi sredstvi na nadškofa v Ljubljani, da naj bi sedanja slovenska cerkev javno obsodila pokojnega škofa Rožmana in njegovo zadržanje med vojno.

Nadškof Pogačnik sicer ni izrekel obsodbe svojega prednjika škofa

Rožmana, pač pa je prišel komunistom pri njih zahtevah nekako na pol pota nasproti, jih prosil oduščanja ter s tem priznal s svoje strani neko krivdo slovenske Cerkve za njeno zadržanje med revolucijo. S tem pa je nadškof zagrešil težko in neodpustljivo napako, ker gre v bistvu za potvarjanje resnice in obče človeškega pojmovanja pravičnosti.

Za objektivnega opazovalca torej današnja slovenska Cerkev v domovini nikakor ne nudi enotne slike in premočrtnosti v svojem ravnanju. Nasprotno, panorama doma je zelo pestra.

Na eni strani najdemo majhno skupino mlajših duhovnikov, ki skušajo neustrašeno izpričevati resnico in s tem rešujejo slovensko Cerkev počasnega propadanja, v katero so jo obsodili komunisti.

Na drugi strani pa je skupina škofa Grmiča in duhovniškega društva, podvrženega režimu. Ti ljudje so duhovno marksizmu zelo blizu in vidijo svojo nalogo v glavnem v tem, da — neglede na usodne posledice za Cerkev — spravijo svoje delovanje v sklad z vsakodnevnimi gesli in političnimi potrebami komunističnih oblastnikov.

Med eno in drugo skrajnostjo je seveda med slovensko duhovščino vse polno prehodov in odtenkov. Nekateri se približujejo tej, drugi bolj oni skupini.

Opaziti je mogoče ponekod pogumne korake naprej, pa tudi korake nazaj, usmerjene v omahljivost in kapitulanstvo pred oblastniki.

Lina Matičič

Za prodanimi bataljoni. . .

(Spomin s potovanja)

Nastanila sem se za Karavankami pri bivšem domobrancu Francetu v prelepi slovenski vasi, ki je dva kilometra od št. Jakoba. Sama živim v lepi hiši, ki jo imata gospodar in ga. Marija poleti za turiste. Krasna jesen že barva liste v zlato rumeno barvo — Turška glava — eden od vrhov Karavank se dviga visoko v nebo, ki se le tu in tam prekrije z oblaki in meglo.

Tukaj vse rodi; drevje ponuja vse blagoslove zemlje, — ki je videla toliko solza in gorja kot nikoli v zgodovini slovenskega naroda.

S Francetom hodiva okrog: Področca, Ljubelj, Vetrinje, Pliberk... Vse naokrog je gozd, vetrinjsko polje, stari razpadajoči grad, cerkev — kamor sem njim v spomin položila slovenski šopek s slovenskim trakom, ki sem ga prinesla v ta namen iz Argentine, da morda le za kratek čas priča, da le niso vsi in od vseh pozabljeni. Hodim po vseh okolišnih cerkvicah; je ravno oktober in ti pošteni Korošci molijo in pojejo starinske

pesmi, ki sem jih prvič slišala. Otroci me pozdravljajo po slovensko.

Grem h Knežjemu kamnu, kjer se je nekoč slovenskemu narodu delila pravica. Po lastni želji so si izbrali svoje kneze, ki so pošteno vladali narodu. Gospa Sveta — mogočna božja pot. Stare cerkvice po vseh hribočkah s starinskimi oboki, okni in kipi, svečniki — vse je v okras tej prelepi — prodani zemlji.

Gospodar mi pripoveduje o tistih strašnih dogodkih pred 34 leti: Tukaj, vidiš, so počivali domobranci, katere so potem v Področici natrpali v živinske vagone in po 30 minutah so že bili na Jesenicah, kjer so jih že preteпали in tudi ubijali. Prosili so vode, pa ljudje niso smeli blizu. Stari še vse vedo in povedo, kako je bilo. Ko sem govorila z ženicami, so imele solzne oči; kako tudi ne, saj vendar niso nikoli doživeli takega zverinskega nasilja, „Kdor jim da kozarec vode, bo na mestu ustreljen!“ — Mladi o vsem ne vedo ničesar ali pa zelo malo.

„Le zakaj, kako je mogoče? Saj bi lahko skoro vsi ušli po gozdu“, pravi France. — Tudi on je ostal živ, dva brata pa sta bila vrnjena in ubita, ker nista hotela z njim.

Slišala sem mnogo. Ne samo na Koroškem, tudi pozneje v Nemčiji. So še bivši domobranci v raznih poklicih; to so še stebri naše tragedije, ki jih ni premotil materializem, kakršen je še edino, za kar večina živi tukaj in tam.

Le za kaj so se borili naši idealisti? To sem se vedno spraševala, ko sem hodila po usodni Koroški. Zakaj ni bil z njimi general Rupnik do konca; tako bi pomrli častno v borbi v Gorenjskem trikotu — prodana Slovenska vojska — drugi pa „neomadeževanih“ rok — na varnem v Ljubljani. Ali je mogoče, da so bile klavne ovce potrebne samo, da so čvale ljudi z nemogočo ambicijo stranke?

Tisoč misli mi je rojilo po glavi, solze so same tekle po licih — moj Bog sprejmi njih strašno smrt v naš ponos — narodu v opomin in svetu v vednost, da je mali Slovenski narod na zemlji in hoče svojo svobodo!

Na Ljubelju, do koder sem prišla, je bila gosta megla; tako nisem videla nobene rdeče zvezde — hvala Bogu.

Od doma so prihajali sorodniki: stari in mladi — preprosti kmetje, pa tudi visoki izobraženci! „Tako kot nam je sedaj, še nikoli ni bilo — vsega imamo dovolj...“ — Ali se zavedate za kakšno ceno? — Mladi so radovedni, radi poslušajo — tudi brali se nekaj, čudim se tem v duhu zatrtim mladim intelektualcem, da se vsaj zanimajo, kako je bilo — kje so njihovi očetje, bratje, bratranci. Čudijo se, zakaj niso naredili vsaj sodišča — saj so v Nürnbergu sodili največje nacistične zločince! Zakaj jih niso dali na prisilno delo? In še: zakaj in zakaj? — Ni res: zakaj? Ni odgovora! — Jame so se napolnile z njihovimi trupli. — Če bi pa tudi tam iskali človeške pravice, pa bi verjetno našli le še kosti. — Bi vprašali in upoštevali človeške pravice — koga in kdaj bodo obsodili? Kje so

človeške pravice? — Samo za ene! In v Sovjetiji? — Kje je osnova teh tako nemogoče iskanih človeških pravic?

Bila sem v Dachau: Plinska peč — krematorij — temelji barak — muzej — spomenik — venci — rože. — Postalo me je sram! Predvsem Židje, pa tudi druge narodnosti, poljubljajo temelje barak, jokajo — mečejo cvetje, jemljejo kamenčke za spomin... Narod, ki časti svoje žrtve ve, kaj hoče; zato tudi uspeva!

In mi, — Enkrat v letu! — Je to dovolj? Ali ni vsak dan — dan naše zgodovine? Sram nas je lahko, ko smo že utonili v udobju in surovem materializmu, ki je enak kot doma. Malo je še čast njim ljudi, ki se prostovoljno žrtvujejo za svojega bližnjega. Zakaj še hodimo v cerkev, če ne upoštevamo Kristusovih besed — ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe? Kje je ostal idealizem — kje naša trdnost? —

Tudi v naših časopisih zasledim, da se bomo le materialno obdržali. Žalostno je tako mišljenje in pisanje. Obdržali se bomo, če bomo ostali trdno za ideali, za katere so naši — takrat mladi — dali svoja življenja, čeprav jim nihče ne prizna njih žrtve. Poljaki so dosegli priznanje za svoj Katyn — imajo tem žrtvam spomenik — priznan od velikih! Tudi mi bomo z močnim glasom dosegli, da bo nekoč stal nekje priznan spomenik, na katerega bo bodoči rod zrl s ponosom, kot jaz na Knežji kamen — v slovenski zibelki Koroški!

Ljenka Urbančiča imajo še vedno v želodcu

Našim bralcem v vednost ponatiskujemo poročila iz ljubljanskih dnevnikov, ki so po tolikih letih „odkrili“ delo Ljenke Urbančiča.

Op. ured.

Sydney, 24. septembra (Tanjug) — Liberalna stranka v avstralski zvezni državi Novi južni Wales je suspendirala z visokega položaja predsednika svojega sveta in s položaja člana izvršnega odbora stranke Miljenka Urbančiča, po rodu Slovenca, obtoženega, da je med vojno sodeloval v Sloveniji z nemškimi okupatorjem. Vodstvo stranke je sestavilo posebno preiskovalno komisijo, ki bo raziskala zadevo pod vodstvom predsednika liberalcev Davida Pattena.

Ljubljana, 27. septembra — Zadeva Ljenka Urbančiča, Slovenca v Avstraliji, ki ga je liberalna stranka v državi Novi južni Wales suspendirala z visokega položaja v vodstvu te stranke, ker so odkrili, da je med vojno sodeloval z nemškimi okupatorji v Ljubljani, huri avstralsko javnost, zlasti politične kroge, že od avgusta dalje — smo izvedeli sinoči v telefonskem pogovoru s Sydneyem. Očitno pa gre pri tem ne samo za upravičeno obsojanje medvojnega kolaboracionizma, glede česar so oblasti v Avstraliji, zlasti

v primeru ustašev, često močno popustljive, ampak tudi za aktualno notranjo zadevo avstralske liberalne stranke, ki se hoče otresti Urbančičevega desnega krila in pred javnostjo oprati madež nedemokratičnosti.

Ljubljana, 27. septembra — „Liberalna stranka v avstralski zvezni državi Novi južni Wales je suspendirala z visokega položaja predsednika svojega sveta in s položaja člana izvršnega odbora stranke Miljenka Urbančiča, po rodu Slovenca, obtoženega, da je med vojno sodeloval v Sloveniji z nemškim okupatorjem...“ Tako smo v torek zapisali v Delu in dodali, da sta Urbančiča in njegovo preteklost razkrinkala avstralski novinar Mark Arons in lovec na nacistične zločince dr. Simon Wiesenthal.

— o —

Nimamo dovolj prostora, da bi objavili vse, kar so mu rdeči novinarji naprtili. Omenimo naj samo, da ga dolže preganjanja židov — v Prekmurju. Ne vemo, kako naj bi se to zgodilo saj od Ljubljane pa do Prekmurja je bilo že pred vojno bolj težko priti. Toda v letih 1943/45, ko naj bi omenjeni te stvari delal, pa skoro nemogoče.

Na drugem mestu, pa tudi tu naj povemo, da slovenski domobranci židov niso preganjali, pač pa jim pomagali pred preganjanjem. Prosimo vse, ki kaj več o tem vedo, da pišejo ali uredništvu „Tabora“ ali pa Glavnemu odboru Tabora ZDSPB.

J. L.

OD IRANA DO AFGANISTANA

Iran in Afganistan imata istega „bota“, ki je sovjetski imperializem. Ta hoče napredovati in prodirati korak za korakom, da bo počasi tako podjarmil ves svet, kot je to cilj komunistične revolucije. Tako je tudi SSSR začela prodirati in intrigirati na bližnjem Vzhodu in v Mali Aziji. Prvi cilj sovjetov v Mali Aziji je bil Iran. Tu so Sovjeti najprej udarili. Prva runda sovjetske intervencije so bili dijaški nemiri v Iranu, katerim so se pozneje priključili delavci iz Stranke Tudeh (KP) in Fedaines (komunistični gverilci). Povsem je razumljivo, da komunizem v Iranu ni pokazal takoj svoj pravi obraz. Oblekel se je v ovčjo kožo, branilca Islama in borca iranskega naroda proti tuji in kapitalistični infiltraciji in izrabljanju. Seveda niso manjkala gesla popolnoma verskega značaja, to je borba proti brezbožnikom in sovražnikom Irana. Glavni cilj sovjetov pa je bil polastiti se iranskih petrolejskih vrelcev. Ni bilo težko najti sovjetom pripravljenega koristnega budala. Našli so ga v osebi Ajatoljaha Homeinija, starega komunističnega agenta. Iskra vnetja v Moskvi, se je razširila v požar, ki je „požgal“ šaha Mohameda Reza Pahlevija in ga pregнал v izgnanstvo. Komunizem je pričakoval reakcijo zapada, zlasti Amerike. Pričakovali so, da bodo zapadne sile branile petro-

lejske vrelce, če že ne samega šaha. Toda po zmagi „islama“ (komunizma v Perziji), je zapad molčal. Zakaj? Bodisi iz previdnosti ali bodisi iz neumnosti. Kaj je bil vzrok zapadnega molka, bo povedala zgodovina. Prvo rundo v Iranu so dobili komunisti.

Sovjetski imperializem ni miroval. Hotel je utrditi svoje položaje. Zato so začeli z masovnimi procesi in s streljanjem tisočev obtožencev. Seveda je bilo vse pod krinko pravne komedije, ki je nam že dobro znana (Kočevje) — Stalinove čistke v Rusiji. V teh procesih obtoženci niso imeli pravice do obrambe, še manj pa da bi apelirali na obsodbo, ker je bila smrtna kazen določena že od vsega početka proti „narodnim izdajalcem“, „vojnim zločincem“ in „brezbožnikom, sovražnikom islama“. Zapad, kaj je ukrenil in kake posledice je imelo to pobijanje na zapadu. Molk, le tu pa tam kak lahek komentar ali nežna obtožba teh pobijanij. Spet lahko vprašamo, kaj je vzrok zapadnega molka? Strah, previdnost ali bedastoča. Tudi v tem slučaju bo zgodovina dala pravičen odgovor. Drugo rundo v Iranu so tudi dobili komunisti.

Sovjetom in njihovim „valptom“, muslimanskim revolucionarjem z Homeinijem na čelu še ni bilo dovolj. Prišlo je do tretje runde. Muslimanski revolucionarji so v Teheranu zasedli ameriško poslaništvo in zadržali diplomatsko osebje kot talce. Vsak preprosti človek bi pričakoval, da bo USA kaj ukrenila v obrambo svojih državljanov. Le besede in brezplodna razpravljanja v Združenih narodih. Strah ali bedastoča ali celo, da je v Združenih državah začelo delovanje „komunističnih sopotnikov“, ki imajo veliko vpliva v vladnih krogih, celo pri Carterju, predsedniku USA. Tudi o tem bo zgodovina dala svoj odgovor. Tretjo rundo so tudi dobili sovjeti.

Končno je prišlo do četrte runde: Sovjetski vdor v Afganistan. Po starem komunističnem in sovjetskem vzgledu so bile sovjetske čete zaprošene, da intervenirajo v Afganistanu, da pomagajo vladi zatreti upor Afganistancev, ki se bore za svobodo njihove domovine proti komunizmu. Tu nastane vprašanje, katera vlada je zaprosila za sovjetsko intervencijo. Premagana vlada generala Amina, ki je bil potem ubit z vso svojo družino, ali nova vlada, katero so sovjeti po svojem vdoru v Afganistan ustoličili. Trditi, da so sovjeti bili zaprošeni intervenirati, je že stara komedija, poznana odkar so sovjeti zaslužili Rusijo. Ves Evropski vzhod, vdor na Madžarsko, ko so se Madžari uprli, vdor v ČSR, ki je pod F. Dubčekom hotela prosto zadihati. Eden izmed glavnih vzrokov sovjetske intervencije v Afganistanu je bil, da se še bolj približajo in obkrožijo Iran, da bi tako pomagali svojemu agentu in lutki Homeiniju, če bi bil njegov režim ogrožen bodi po notranjem upor ali pa vsled ameriške intervencije.

Kako je zapadni svet odgovoril na to novo sovjetsko izzivanje. Le besede, več ali manj trde, grožnja z bojkotom Olimpijade v Moskvi in koncentraciji 20 ameriških vojnih ladij v perzijskem zalivu. Višek bedastoče je pa bilo zblizžanje ZD z rdečo Kitajsko. Amerikanci so iskali zaveznika v Kitajcih. To je isto kot da bi hoteli izganjati hudiča z Belcebubom. Polo-

žaj je sedaj zelo resen. Ali smo pred tretjo svetovno vojno, ali smo pred popolnim razpadom zapadnega sveta ali smo pred komunistično zmago po celem svetu. To bomo prav kmalu videli. Rešitev je ena sama, ta je združenje vseh demokratskih sil v obrambi svetih idealov Svobode in Demokracije. Edino na ta način bo zapadni svet lahko dosegel da se komunistični imperializem ustavi in pozneje ga bodo tako lahko prisilili na umik.

Svobodni svet združi se v obrambo človečanskih pravic za svobodo in demokracijo!

IZ RDEČEGA RAJA

Novi Martin Krpan, ali: nevarnost slovenskega nacionalizma

(Mladika, št. 8, XXII., 1979)

Nekaterih slovenskih časnikarjev niso zbudili iz zaspanosti ne zaskrbljeni pozivi slavistov ne ves, več ali manj donkihotski boj za boljšo slovenščino v javni rabi, kaj šele vdor srbohrvatizmov v pogovorni jezik itd. Plat zvona so začeli biti šele zdaj, ko je režiser Dušan Jovanovič razburil slovenski svet s svojo dramatizacijo Levstikovega Martina Krpana. Nezaslišno: namesto pohlevnega Martinčka, ki se pusti opehariti in jo nekoliko hud, a nedvoumno pobriše nazaj v smeri proti Vrhu pri Sveti Trojici, je Jovanovič izbrskal in postavil na oder zgodnejšo Levstikovo varianto zgodbe o Krpanu, ki je bolj satirična, grenko trpka in bolj dramatična. Režiser pa je pri svoji postavitvi še posebej poudaril nacionalni moment in Krpanov pogum in močatost. Še več, v neki sceni je celo Krpana ogrnil s slovensko zastavo! In na mah — preplah. Slovenski časnikarji trumoma hite od vseh strani in tekmujejo, kdo se bo prej distanciral in poudaril, da mora biti takšnega slovenskega nacionalizma pri priči konec. Krpan naj bo še naprej pohleven, kakor se od nekđaj za Slovence spodobi. Sicer pa dajmo besedo enemu teh ogorčenih kritikov, Francetu Vurniku (Lj. Dnevnik, 14. sept.): Vurnik očita Jovanoviču, oziroma njegovemu Krpanu, „buditeljsko angažiranost“. Ima pomisleke glede režiserjevega podčrtavanja ideje“. Očita mu, da je „pustil ob strani element, ki opredeljuje nacionalni značaj kot krpanovščino, njegovo spravljalivost. Jovanovič je hotel očitno s to sestavino precej radikalno obracunati“.

Nadalje Vurnik očita režiserju „nekoliko vsiljivo simboliko“ zaradi slovenske zastave. Iz Vurnikovega članka je bralcu, ki ni imel prilike, da si predstavo sam ogleda, nova upodobitev Krpana v Slovenskem mladinskem gledališču v Ljubljani dovolj jasna. Manj razumljivo nam je, da kritika

moti Jovanovičevo poudarjanje slovenstva, da ga moti to, da je ta Krpan „nacionalni ozaveščenec“. In da čuti potrebo, da pred vso slovensko javnostjo pribije: PAZIMO, NA POHODU JE SLOVENSKI NACIONALIZEM!

Da bi ga le kaj bilo! (Op. pisca).

Tudi Dimitrij Rupel v svoji stalni tedenski rubriki v nekem slovenskem tedniku izraža svoje pomisleke ob novem Krpanu; sprva nekoliko diplomatsko, pozneje dokaj ostro. „Dušan Jovanovič je želel pred gledalce postaviti kar se da nenavadnega in pogumnega Krpana, a je vso stvar vendarle premalo domislil“. Pozneje navede Rupel drug pomislek: „Po eni strani je nadaljevanje občeznane variante kritično do oblasti, po drugi rešuje nacionalni konflikt na skrajno mitičen, ideološko hudo problematičen način“. Na koncu pa se Rupel kot Vurnik opredeli proti nacionalizmu, rekoč: „Jovanovič... je morda videl aktualizacijo in inovacijo (Krpana) v skrajno patetičnem nacionalističnem izbruhu“.

Pisec pričujočega zapisa uprizoritve Jovanovič-Levstikovega Krpana sicer ni videl; morda bi po predstavi tudi sam imel marsikateri pomislek, vsekakor pa bi ga gotovo ne motilo to, da je režiser ljubljanskim zaspancem postregel z bolj ali manj posrečeno dozo slovenskega popra. Morda bo le zbudil kakšnega Slovenca v nacionalno ozaveščenost!

IZ INTERVJUJA S PESNIKOM JANEZOM MENARTOM

(Rodna gruda, št. 8/9, julij-avgust 1979.)

— Kaj vam v slovenskem življenju ni všeč?

„Mislim, da razpadajo medsebojne človeške vezi v korist vnanjega uspešništva in ozkih koristi, potrošništva, vnanje bahavosti, pretiranega uživanja. Ljudje se čedalje manj srečujejo med seboj. Včasih so se bolj intimno zanimali drug za drugega. Lep primer je vas, ki zdaj ni niti senca tiste vasi, kakršna je bila še pred 20, 30 leti. Moti me tudi pomanjkanje vljudnosti, ki jo še zlasti pogrešam pri številnih mladih ljudeh.“

— Kako bi vi kot pesnik opisali Slovenijo?

„Tipične slovenske pokrajine ni več in vprašanje je, kolikšen del sprememb v tej tipično slovenski deželi je nujno povezan z razvojem. Nisem strokovnjak, vendar mislim, da je precej pozidanega, mnogo preveč, zlasti preveč dobre zemlje. Stari ljudje so znali z zemljo bolje gospodariti kot mi. Vsakogar, ki ima občutek za skladnost, motijo vnebovpijoči primeri kaženja okolja in narave. Zaenkrat videz vasi še ni pretirano skažen, zlasti ne v nekaterih krajih na Dolenjskem, Notranjskem, Beli krajini. Hudo pa je že okoli Domžal in Vrhnike, kjer je mnogo preveč pozidanega. Vesel sem, da je veliko gozdov, več jih je kot po vojni, strašno pa je vprašanje rek, ki so že skoraj vse onesnažene. Zato je nujno, da dá družba več poudarka varstvu narave, okolja nasploh, da pride do tega, da bi se tudi ljudje vzgajali v tem duhu. Vsaka skupna zadeva, kamor spada tudi varovanje narave, je namreč odvisna od sto tisoč posameznikov.“

Ob obletnici smrti Kazimirja Kukoviča v Ljubljani

Kazimir Kukovič je bil več let pred drugo svetovno vojno v Ljubljani nastavljen za višjega policijskega uradnika. Bil je poročen. Z ženo Pavlo sta imela edinega sina Janeza.

Kazimir Kukovič je bil vedno zaveden Slovenec in to se je pokazalo v javnosti z njegovimi dobrimi deli. Bil je vedno zaželjen govornik v naši policijski šoli v Ljubljani in je bil naš odličen učitelj, katerega smo vsi visoko cenili.

Čim je bila Slovenija zasedena od Nemcev in Italijanov, Slovenci nismo imeli več popolnega življenja. Kakor hitro se je rodila OF, so se pojavili krivi preroki, kateri so oznanjali svobodo našemu narodu. Tako je bil velik del našega naroda prevaran in nevede vprežen v komunistični voz. Kakorhitro so komunisti začeli zahrbtno pobijati naše ugledne slovenske može, so se že začele zavednim Slovencem odpirati oči. Tako se je začel ilegalen odpor, katerega so vodili naši zavedni Slovenci, čeprav je bilo to tvegano delo.

Med policijskimi uradniki je bil prvi, kateri je bil zahrbtno ustreljen v Tivoliju, višji policijski uradnik Ivan Polak. Tako so OF-arji dali povod, da je oživila v Sloveniji protikomunistična organizacija, katera ne bo nikoli izumrla. V tej organizaciji je bil najbolj delaven in neustrašen četnik Kazimir Kukovič. Navidezno je imel več sodelavcev, kateri so bili z njim vpisani kot četniki. V resnici so bili pravi komunisti, kateri so v tem slučaju hinavsko koristili OF. Tako je bil kmalu poskus atentata na Kukoviča, kateri se je delno ponesrečil, bil pa je ustreljen njegov spremljevalec Anton Habjan.

Po Habjanovi smrti ni imel Kukovič pravega spremljevalca, pač pa ga je začasno nadomestoval policijski agent Anton Zaman. Anton Zaman je sam klical po telefonu podpisanega. Zaupno mi je povedal, da bo Kukovič potreboval novega spremljevalca, in to takega, kateri bi se sam prostovoljno javil. Na to sem pristal in sem se drugi dan predstavil Kukoviču, s katerim sva se o vsem dovoljno pogovorila. Tako sem postal Kukovičev stalni spremljevalec in njegov bližnji prijatelj. Tedaj sem bil odrejen v službo v njegovi pisarni, kazenskem referatu za kontrolo cen. Pri tem mi je bil desna roka moj prijatelj Zaman, kateri je pa moral prerano umreti.

Kazimir Kukovič je bil pri nas vseh priljubljen. Bil je velik idealist in ljubitelj našega naroda. Večkrat je v svojem govoru omenil našo Koroško in Primorsko. Bil je prepričan, da bo po končani vojni vse to priključeno Sloveniji. Izrazil se je še, da bo po vojni nastopil svojo službo v Celovcu, ker je to mesto tako ljubil. Nato mu je podpisani dejal: „Gospod predstav-

nik, a mi bomo tako ostali tu brez Vas.“ Odgovoril mi je: „Kjer bom jaz, boste tudi Vi, Vrtačnik.“ Za vse to sem se mu iskreno zahvalil.

Ko sva se s Kukovičem sprehajala, mi je dejal: „Dela se na tem, da bomo kmalu imeli naše fante, kateri bodo v Sloveniji napravili red in mir. Ne bo se treba nikomur več bati, da bi bil kje iz zasede ustreljen.“ — Vprašal sem ga: „Kako bo to mogoče storiti, ker so naši gospodarji še Nemci in Italijani.“ — Odgovoril mi je: „To se mora zgoditi, ker bi bili v nasprotnem slučaju vsi pobiti. Vrhovni poveljnik nas vseh je general Draža Mihajlovič.“

To je bil za mene dokaz, da se je že takrat pripravljalo rojstvo naših varuhov — domobrancev.

Večkrat je hodil Kukovič na tajne sestanke, kjer so bile navzoče velike osebnosti. Poleg Kukoviča sem poznal le Marjana Strniša. Jaz sem bil le kot stražnik v predsobi, kjer so se ti sestanki vršili. Drugače se je pa vse to vršilo strogo tajno.

Kukoviču so njegovi prijatelji svetovali, da bi se začasno kam umaknil, in bi se tako lahko izognil ponovnemu atentatu komunistov. Tega se ni ustrašil; kot resničen idealist je začeto delo neustrašeno nadaljeval.

V zgodnjih jutranjih urah 8. oktobra 1942, so v Medvedovi ulici komunisti ponovno s špansko strojnico napadli Kukoviča. Jaz sem bil tik zraven njega. Kukovič je po prvih streljih padel na tla hodnika. Takoj sem ga dvignil in ga hotel odnesti na varno. Ko je strojnica neprestano streljala na naju, sem imel občutek, da je bil Kukovič ponovno zadet. Napadalec je streljal iz gostilne, ki se je nahajala na nasprotni strani ulice.

Ostal sem miren. Položil sem Kukoviča na tla. Obložil sem okrog nje ga vreče, napolnjene s peskom, ki so bile pripravljene za slučaj bombardiranja.

Nato se je pričelo med tremi napadalci in menoj pravo streljanje. Kot toča so krogle neprestano letele vse naokrog. Zdelo se mi je, da sem zadel enega od napadalcev. Kar naenkrat so prenehali streljati na mene in so skupno zbežali neznano kam.

Nepričakovano se je pojavil pred menoj italijanski policijski agent s pištolo v roki, ki me je hotel takoj ustreliti. Jaz sem ga prehitel in mu pištolo izbil iz rok. Med nama se je začela fizična borba, kdo bo prevladal. V najbolj kočljivem trenutku sta se pojavila pred nama dva italijanska karabinjerja, katera sta naju ločila in sta tako zaustavila najino borbo.

Čim je bil italijanski policijski agent svoboden, je pobral svojo pištolo s tal in me hotel zopet ustreliti. To sta mu preprečila karabinjera z besedami: „On je v naših rokah in nam bo to v veliko korist, da imamo živega morilca pod našim nadzorstvom.“ Nato sem zavpil nad njimi: „Jaz sem v isti službi kot vi, kar vam lahko dokažem v svojimi izkaznicami, katere imam pri sebi.“ Oni so me začeli tepsti in so vpili name: „Podobne pona-rejene dokumente imajo vsi komunisti“ in da sem jaz ustrelil slovenskega policijskega komisarja. Eden izmed navedenih karabinjerjev se je nahajal

v bližini v času, ko je bil atentat na Kukoviča. On je to videl in se je umaknil na varno. Uklenjenega so me italijanski policijski uslužbenci odpeljali na bližnjo karabinjersko postajo. Po zaslugi policijskih uradnikov so me morali Italijani končno spustiti na svobodo.

Italijani so se mi primerno oprostili, ko so zvedeli, kako je bilo pri Kukovičevem atentatu. Pri tem so mi svetovali, da bi se naj umaknil v Italijo in bi me v tem slučaju razrešili policijske službe. Plačo in vse ugodnosti bi imel iste, kot če bi ostal v policijski službi. Na vse to sem se zahvalil in jim rekel: „Ostal bom v Ljubljani do konca vojne, neglede na to, kaj se bo z menoj zgodilo.“

IZ DRUŠTEV

Znan je izrek, da zmagovalci pišejo zgodovino. V našem primeru je to še posebne važnosti. Komunistični režim nas že 38 let blati in piše svojo laži-zgodovino. Lahko rečemo, da so izdali že na tisoče knjig, ki so polne laži in rdeče propagande. Brez dvoma je to strup za mlado generacijo doma, obenem pa ustvarja javno mnenje v svetu, ki največkrat noče videti resnice, ker je bil ob koncu 2. svetovne vojne posredno ali neposredno udeležen pri tem zločinu. Najhuje pa je, da bodo bodoči zgodovinarji nekoč na podlagi teh potvorb pisali zgodovino komunistične revolucije na Slovenskem.

Kaj smo v tem pogledu naredili mi, da se izpriča resnica? Priznati moramo, da zelo malo. Večina naših soborcev je bila pobita, drugi ne čutimo svoje narodne zavesti in tovariške dolžnosti do svojega naroda in svojih soborcev. Pa kljub temu še ni prepozno, še vedno se da marsikaj rešiti pozabe.

Zato je naš zadnji občni zbor sprejel sklep, naj vsako krajevno društvo izbere enega ali več članov, ki naj začno sistematično zbirati gradivo iz naše revolucije. To delo je občni zbor poveril tiskovno-zgodovinskemu referentu, zato se s tem pismom obračam na vsa krajevna društva, da stvar vzamemo resno in to takoj. Zavedati se moramo, da so zapiski „iz prve roke“ najbolj zanesljivi, vse je važno, vse je vredno, da ostane zapisano za poznejše rodove. Zaradi lažjega dela prilagam kratka navodila, ki naj dajo nekaj smernic pri delu. S skupnimi močmi bomo pomagali prikazati resnično sliko naše dobe in ljudi, ki so takrat živeli in vse dali za boljše bodočnost slovenskega naroda.

Stane Pleško, l. r. — tiskovno-zgodovinski ref.

Kratka navodila

- 1) Vsak krajevni odbor naj določi nekaj ljudi za zbiranje poročil.
- 2) Dotični naj naredi seznam ljudi, ki o domobranstvu kaj vedo in naj z njimi napišejo poročila.

- 3) Če ime poročevalca ne more biti objavljeno, zadostuje šifra.
- 4) Kaj naj zapišemo:
- a) Če je domobranec ali stražar, naj napiše podrobne spomine na ta leta:
    - v kateri četi je služil,
    - opisi borb in pohodov,
    - ime soborcev, izidi borb,
    - znani partizani, ki so sodelovali,
    - posebne izjave enih in drugih.
  - b) Poznani umori pred nastankom „bele garde“, to je posebno važno, ker so ravno ti umori prisilili narod k samoobrambi.
  - c) Opisi vsega komunističnega delovanja v določenem kraju, imena žrtev, način mučenja, poznani morilci, koliko vaščanov pri „beli gardi, koliko pri partizanih, sodelovanje partizanov z okupatorjem, tudi domobrancev s partizani.
  - č) Seznam vrnjenih domobrancev; tudi to je važno, ker je bilo to klanje proti vsem mednarodnim zakonom, obenem pa dokazuje, da se partizani niso borili za narodno svobodo, ampak samo za oblast in uničenje svojih idejnih nasprotnikov.
  - d) Grozodejstva komunistov po končani vojni, imena žrtev, zakaj mučen, zaprt ali ubit, kje umorjen, imena znanih komunistov.
  - e) Priprave komunistov na revolucijo še pred vojno.
  - f) Kaj kdo ve o internaciji: imena umrlih zaradi lakote, kaj so komunisti pripomogli do tega.
  - h) Požgane vasi ali hiše, italijanske represalije na partizanske napade. Itd., itd.

To so samo kratke misli, kaj naj ti zapiski vsebujejo. Gotovo bo vsak našel še druge okoliščine, ki se mu zde omembe vredne. Vse je dobrodošlo; najvažnejše pa je, da začnemo takoj. In nikar ne mislimo, da bodo to opravili drugi. Mi smo ostali živi, mi smo glasniki naših pomorjenih bratov, zato je k temu delu poklican vsak od nas. Morda bo v začetku težko, ker smo na marsikaj pozabili, a ko se bomo povezali z nekaj ljudmi, bodo spomini oživel in delo bo vedno lažje. Prepričan sem, da nam bo narod za to delo nekoč hvaležen.

Pripis: Zelo važno!

Iz Avstralije smo dobili vest, da poznani Žid Wiesenthal v povezavi z jugoslovanskimi komunisti dolži Ljenka Urbančiča protijudovskega delovanja, kar naj bi delal kot domobranec. Vemo, da je resnica, da so mnogi Slovenci Judom pomagali in jih skrivali pred Nemci, zato naprošam vse odbore, da med svojim članstvom poizvedo, če je kdo med vojno Judom storil kakšno uslugo. Zelo nujno je, da od vseh teh dobimo pismene izjave, ki jih bomo uporabili proti intrigam zgoraj omenjenih ljudi in jim dokazali nasprotno. Pohitite s temi izjavami!

ZAHVALA

Kakor druga leta se je tudi letos brala sv. maša 2. decembra 1979 v zavetišču dr. Gregorija Rožmana za vse pokojne odbornike in člane te socialne ustanove, a po sv. maši je bilo skupno kosilo.

Da je bil uspeh te nedelje tudi finančno nadvse zadovoljiv, se javno zahvaljujemo: **g. Benku Francetu iz San Justa** za podarjenega „junca“ za kosilo; **Zvezi slov. mater in žena** iz okrajev: Capital, San Justo in Morón, ki so pripravile „Miklavžev štant“ in celotni izkupiček darovale Zavetišču.

Vsem gospem, ki so darovale pecivo.

Gospem v kuhinji in „asaderjem“, kakor tudi strežnemu osebju za dobro in hitro postržbo.

Tisočkratna hvala vsem, ki ste prišli in podprli naše Zavetišče!

Zavetiščni odbor dr. Gr. Rožmana

NAŠI MRTVI

Dne 12. decembra 1979 je umrl v Buenos Airesu g. Fišer Severin.

Pokojni je že več let bolehal na srcu. Bil je primorski rojak in je tudi bil v vrstah slovenskih domobrancev na Primorskem.

Na posledicah težkih poškodb pri prometni nesreči je preminul **27. decembra 1979 Penca Janez.**

Pokojni je dopolnil 71 let in je bil doma iz šmarjete na Dolenjskem. Živel je v Hurlinghamu (Buenos Aires) in ga je tudi v tem kraju zadela nesreča. Nedavno je pok. Janez Penca obiskal njegov brat iz Australije, ki je pred leti emigriral iz Argentine.

Janez Penca je bil najprej vaški stražar in pozneje domobranec.

Dne 23. decembra 1979 je umrl v Buenos Airesu v starosti 73 let novomeški rojak odvetnik Demetrij Weble.

Pokojni je bil domobranski častnik v novomeški bojni skupini. Bil je eden redkih — če ne edini — slovenskih politikov, ki se je boril tudi z orožjem proti komunizmu v domobranskih vrstah. Pokopan je bil naslednji dan na pokopališču Chacarita, Buenos Aires.

23. decembra 1979 je umrla ga. Mira Beneš roj. Knez v mednarodnem zavetišču Santa Rita pri Pilarju — Buenos Aires.

Pokojna je dopolnila 84 let in je bila članica Zavetišča dr. Gregorija Rožmana.

Pokojne bomo ohranili v lepem spominu!

Žaljučim naše iskreno sožalje!

Prošnja

In moje zdaj v grozo strmeče oči
se vračajo v tiho dolino mladosti,
ko svet je bil zame poln svete skrivnosti
in petja, življenja, bleščečih noči.

Te blažene ure tišine srca,
gozdovi, poljane in žito zoreče,
še kri je zastala od tajnostne sreče,
ko gledal omamljen sem zvezde neba.

Popotnik sem danes, ki zgrešil je pot,
ki hodi in pada v začaranem krogu,
obračam se k tebi, o mati, in k Bogu,
da ne bi segnil kot zavrženi plod.

ZA BELEŽNICO

Krivci!

V razgovoru, ki ga je prinesla nemška nedeljska revija „Bild am Sonntag“ dne 2. 12. 1979, je bivši perzijski šah Mohamed Reza Pahlevi spričo dogodkov, ki so se z bliskovito naglico začeli vrstiti na svetovni pozornici, potarnal:

„Državniki kot Josip Stalin, Charles de Gaulle in Franklin Roosevelt bi se v grobu obrnili, če bi videli, kakšni ljudje so jim sledili...“

Narobe je res! — Stalin, Roosevelt in Churchill (ne De Gaulle!) so prvi krivci za vse, kar se danes na svetu dogaja in se bo še dogodilo!
Lep voditelj svobodnih narodov!

V teku slovite letošnje tiskovne konference je predsednik Združenih držav James Carter spričo sovjetskega vpada v Afganistan vzkliknil:

„To dejanje Sovjetov je povzročilo nad vse dramatično spremembo v mojem mišljenju o njihovih resničnih ciljih; v mnogo večji meri kot vse, kar so storili v dobi mojega predsedništva...“

Da bi si predsednik najmočnejše države na svetu, ki naj bi bila poklicana, da stoji na čelu narodov v njihovi obrambi demokracije in svobode, lahko ustvaril pravilno sodbo o resničnih ciljih svetovnega komunizma, ki mu papežuje Moskva, torej niso bile zadosti že Jalta, Poljska, Koreja,

Madžarska, Vietnam in Kambodža, zatrtje češkoslovaške „pomladi“, berlinski zid sramote, reke krvi žrtev komunistične doslednosti minulih 35 let širom sveta itd. itd. itd. ...!!! Ne! Vse to še ni moglo spremeniti njegove sodbe o resničnih ciljih svetovnega komunizma! — Ta sodba naj bi se spremenila šele, ko je rdeči škorenj zagrozil zadelati petrolejski vrelec...
Ko voda teče v grlo...

(Ali: Ko Sovjeti kanijo zapreti petrolejsko pipo...)

Ko se je državni podtajnik ZD Warren Christopher vrnil iz Evrope, kamor se je nujno zatekel po podporo atlantskih zaveznikov spričo sovjetskega vdora v Afganistan, je zaoril:

„Bolj kot kdaj so sedaj potrebne solidarnost, enotnost pogledov in odločnost zaveznikov!“ (UPI)

Ob isti priložnosti je tudi glavni tajnik atlantskega dogovora (NATO) Joseph Luns skoraj dobesedno ponovil:

„Solidarnost in enotnost v ciljih ter odločnost zahodnih zaveznikov so sedaj bolj kot nikdar poglobitve važnosti!“ — (AFP)

(Oba citata iz La Nación, leto 110, No. 38830, Bs. Aires 2. 1. 1980)

Ko je potem še obrambni tajnik ZD Harold Brown pohitel celo do samega belcebuba v sinjem carstvu poprosit za pomoč „papirnatemu zmaju“ (se še spomnite?!), je tudi podpredsednik kitajskega naci-komunističnega režima (35 let po ranjkima Adolfu in Benitu bi pač bilo nekoliko zastarelo, zapisati: naci-fašističnega...) Deng Xiaoping, ki svoje moskovske bratce najbrž dobro pozna, gromko pozval:

„Politika hegemonije in svetovne ekspanzije, kakršno vodi Sovjetska zveza, se ne bo nikoli spremenila, in vse dežele sveta bi morale skleniti zavezništvo, da bi se lahko resno spoprijela s to svetovno ekspanzijo.“ (AFP)

(Clarín, leto XXXV, No. 12165, Bs. Aires 9. 1. 1980)

Ko bo ta zapisek iz naše beležnice zagledal beli dan, bo marsikaj najbrž še bolj jasno. Že sedaj pa je pomembno, da so končno tudi najbolj odločilna mesta današnjega sveta dokumentirala dejstvo našega prvenstva na predstraži svobodnega človeštva, ko že skoraj 37 let vsemu svetu kažemo pravo pot. Neglede na očitke, da smo se v naših odločilnih dneh morali tudi mi zateči po pomoč k belcebubu, kot danes mogočne Združene države, mi namreč že izza slavnih dni domobranskih prvoborcev na predstraži svobodnih ljudstev sveta do hripavosti kričimo v veselje: **SVOBODNI SVETA, ZDRUŽITE SE! — ZA BOGA — NAROD — DOMOVINO!**

Bo vsaj petrolej bolj močan kot kri ne samo naših slovenskih, temveč milijonov mučencev za svobodo širom sveta, v katere imenu kličemo...? —

TEMA ZA RAZMIŠLJANJE

Država nima prijateljev; ima samo interese.

John Foster Dulles, bivši zunanji minister ZD

Bs. Aires, januarja 1980.

— ...čestitke! Ko vrsta naših zdomskih publikacij vsebinsko (pa tudi finančno!) usiha, je Tabor od letnika do letnika, da, od številke do številke bolj svež in bogat. Ne prinaša „čenc“ in „pobožnih želja“, temveč resno dokumentirano gradivo. Ne marajte, če ne žanjete priznanja; zgodovina vam bo na svojih straneh ohranila večno hvaležnost! — Zato me je lepo presenetilo pismo soborca EPK na str. 287 št. 10-11, 1979 Tabora. Vendar nekdo, ki je javno povedal, kar bi morali že vsa dolga leta našega zdomstva kričati v svet, pa molčimo, kot da bi nas bilo sram! Sta priznanje in še posebno hvaležnost sramota? — Besede soborca EPK bi jaz rad samo še malo bolj podčrtal, namreč, da gradivo, ki ga objavlja dr. Stanko Kociper, v neizpodbitni obliki dokazuje, kje so za časa vojne in revolucije bili naši resnični **heroji** in **patriotje**, in pa, kako strašna je tudi v tem pogledu krivda naših komunistov, ki so te ljudi od gen. Rupnika navzdol s svojim nezaslišnim početjem prisilili v ta takozvani „kolaboracionizem“! In kako smo tem našim herojem in patrijotom poplačali? Kako jim še plačujemo? — Še na eno zadevo bi rad pokazal. Na str. 243 isl. iste številke ste ponatisnili iz Slovenskega glasa uvodnik v spomin našim nesmrtnim domobranskim junakom. Te revije naše povojne generacije iz domovine doslej še nisem poznal. (Mi lahko date naslov, da se naročim nanjo?) Poznam pa revijo Druga vrsta, ki jo tu med nami izdajajo **naši** (domobranski!) sinovi in hčere. In se vprašujem: Kdo je kriv, da v reviji **naših** otrok o naši glori doslej nismo zasledili besede, kaj šele, da bi nam postregla s sličnim uvodnikom, kot revija novega rodu iz **domovine**? — Da, da, priznanje in hvaležnost sta bili očitvidno „v sramoto“ slovenske „ideološke emigracije“ že ob rojstvu teh **naših** otrok... To bi se nam utegnilo zelo maščevati! Nekaterim se že! —

S. S.

Dragi prijatelji, soborci:

Kot že toliko let poprej, si bomo letos zopet voščili blagoslova polne božične praznike: že štiriintrideseti v tujem svetu.

Naj bo svet tuj, naj bo okolje tako ali tako, v naših srcih in naših dušah gori in bo večno gorela luč božjega Odrešenika, naša vdanost NJEMU in zaupanje, da bo le po NJEM in z Njegovo pomočjo tudi naš narod nekoč zopet svoboden. Naši mučenci niso umrli zaman in nekoč, ko bo božja PREVIDNOST smatrala za primerno, bo njih mučeništvo rodilo obilen sad.

Bratje, naj v nas vedno ostane tista ljubezen, ki so nam jo naši starši vlili v detinski dobi. Daj Bog, da bomo tudi letošnji Božič praznovali

v zdravju, in ob jaslicah pomislili na vse naše drage ter sklenili, da bomo ostali povezani med seboj in ostali zvesti slovenskim izročilom.

NAJ NA LETOŠNJI BOŽIČ VSEMOGOČNI RAZLIJE NA VAS IN NA VAŠE DRUŽINE OBILO SVOJEGA BLAGOSLOVA IN MIRU, KI GA LE ON MORE DATI.

Blagoslovljen Božič!

za gl. odbor Tabora
Fr. Grum — predsednik

Cleveland, 3. december 1979.

Dragi bratje in sestre!

Ko to pišem v Clevelandu, se nahajamo v začetku decembra 1979, in predno bo to moje pismo objavljeno v naši reviji Tabor, bo gotovo že konec tega leta.

Veliko naročnikov prejema TABOR potom podpisanega; in ko prejemam pisma od teh naročnikov, vidim, da ga vsi z velikim veseljem in zanimanjem čitajo. To je naš dragoceni mesečnik, ki bo prav gotovo imel vidno mesto, ko se bo pisala zgodovina slovenskega naroda.

Vsem, ki sodelujete in držite pri življenju TABOR, se najlepše zahvaljujem; naj Vam Bog vaš trud stotero poplača. Prav posebno zahvala pa naj velja Dr. Stanku Kocipru, ki nam objavlja važne zgodovinske spise.

O božičnih praznikih se bomo ob jaslicah pri božjem Detetu spomnili vseh Slovencev, ki so razkropljeni po vseh delih sveta.

Vsem prav iz srca želim obilo sreče in božjega blagoslova v letu 1980.

Jože Vrtačnik

Spoštovani gospod!

Buenos Aires, 1. jan. 1980

Stopili smo v novo leto in v nove dolžnosti našega dela. Imejmo upanje, da nam bo to novo leto prineslo večjo srečo in razumevanje med nami, ter nas bolj trdno povezalo v našem narodnem gibanju.

Zavedajmo se, da ne smemo ostati samo zavedni katoličani, marveč tudi zavedni Slovenci, kajti naša narodnost je vredna toliko kot vsaka druga. Zato jo moramo vedno bolj utrjevati in jo predstavljati pred komur bilo — do zadnjega diha.

Živeli Slovenci! — Živeli domobranci na čelu z našimi voditelji, ki naj bi nam nikoli ne izumrli!

Bog z nami!

Prilagam vam ček za naročnino našega Tabora. Upam, da boste prejeli.

A. E.

S. S.: Mimo tega, kar ste v svojem pismu zapisali na naš račun, se v vsem z Vami strinjamo. Naslova revije Slovenski glas, ki izhaja v Evropi, tudi mi ne poznamo. Upamo, da nam jo bodo izdajatelji v bodoče redno pošiljali. Tako bo tudi Vam dostopna. — Ponovna hvala in borčevske pozdrave.

POPRAVKI: TABOR št. 10-11, 1979: Na str. 250 se v 20. vrsti od zgoraj namesto „obrazložil gen. Rösener“, mora pravilno glasiti „obrazložil gen. Rösenerju“. — Na str. 254 se je pri lomljenju med 9. in 10. vrsto od zgoraj vsilila beseda „operaciji“; v prvi vrsti na isti strani zgoraj pa se beseda „zavarovali“ mora pravilno glasiti „zavaravli“. — Na str. 259 je v 6. vrsti od spodaj za frazo „čeprav je bilo znano“, treba dodati: „da so se majhni partizanski oddelki nahajali v nekaterih predelih. Ker SOE ni uspel, da bi“ itd. itd. — Hvala.

TABOR št. 12, 1979: Na str. 299 je izpadlo ime govornika na romanju ontarijskih Slovencev v Midlandu. Govoril je Stane Pleško, katerega prosimo, da nam neljubo napako oprostí.

PREJELI SMO:

THE SOUTH SLAV JOURNAL, Vol. 2, No. 3, July 1979. Published by The Dositey Obradovich Circle, 4 Church Road, London No. 6. — **Contents:** Editorial. News. — **Articles:** Stephen Clissold, The first Partisans in London. Ljubo Sirc, The end of an Era — 1941. Staniša Vlahovič, Auditor et altera pars. **Documents:** Letter of Heinrich Himmler to Dr. H. Turner, head of the Administrative Staff of the General Commanding in Serbia, 1942. Undelivered broadcast by King Peter II, 1945. **Book Reviews:** Barker, Elisabeth, Churchill and Eden at War by James Page. Ivanović Vane, Drugo Zvono — Jugoslavija u ratu 1939 - 1945 by Stephen Clissold. Koliopoulos John, Greece and the British connection 1939-1941 by Ulick Loring. Slijepčević dr. Djoko, Jugoslavija uoči i za vreme drugog svet-skog rata by Nemanja Marčetić. **Periodical Review:** by Nemanja Marčetić, Hrvatska Revija, Hrvatska Zora, Iskra, Klic Triglava, Serb World, Na pragu sutrašnjice. Books and Periodicals received.

MEDDOBJE XVII, 1979, št. 1. Izdaja Slovenska kulturna akcija, Buenos Aires. Vsebina: Uvodnik: France Papež, Si vinieras. Poezija in proza: Vladimir Kos, Filozofski premišljaji. Vinko Beličič, Jaz sem topol samujoč. Tine Debeljak, Juljusz Slowacki. Prevodi: Tine Debeljak, Oda na slovanskega papeža. Karel Rakovec, Posneti soneti II. Kritike: France Papež, Karel Mauser in France Balantič. Karel Rakovec, Boris Pahor, Spopad s pomladjo. Zapisi: Janez Grum, Ob petintrideseti obletnici kočevske izjave duhovnikov in bogoslovcev. Umetniška priloga: akad. slikar Božidar Ted Kramolc, Pasteli.

NAŠI MOŽJE

75-LETNIK

Dne 1. februarja 1980 je dopolnil 75 let soborec, stotnik Viktor Gliha. Iskrene čestitke in na mnoga leta!

DAROVALI SO

☞ Od 1. 12. 1979 do 31. 12. 1979.	Kržič Julka	30.000
Za Zavetišče:	V spomin na pok. brata:	
Ahlin Ivan	Medved Rudolf	50.000
Zupančič Ivanka	V sp. na pok. „Planinovega“ očeta:	
Dolček Dobrila	Dolenc Vencel	50.000
Matevžič Janez	Dr. Starc Alojzij: cerkvena	
Šilar Ivan	nabirka pri sv. maši za	
Jerončič Marija	pok. Franciško Sršen v	
Skubič Anton	Zavetišču 4. 11. 1979 .	21.400
ga. Holozan	Rev. Škrbec Jože: cerkvena	
Amon Marjan	nabirka pri sv. maši 2.	
Šproc Berta	12. 1979. v Zavetišču .	138.800
Bodnar Anton	Zveza slov. mater in žena	
Slavič Jože	s sodelovanjem Okrajev:	
Za gradnjo Zavetišča:	Capital, San Justo in	
Tekavec Ciril	Morón pri Miklavževem	
Dolinar-Jeločnik	štantu v Zavetišču 2. 12.	
N. N., Ramos Mejía	1979. — izkupiček ...	345.600
Dolenc Vencel	Izkupiček pri kosilu v Za-	
V sp. na pok. starše (za gradnjo):	vetišču dne 2. 12. 1979.	1.687.800
Dimnik Dušan	Tiskovni sklad Tabor:	v pesih:
V sp. na pok. mamu umrlo v dom.):	Vahtar Alojz	10.000
Gladek Viktor — druž. 10.000	Msgr. Novak France	2.500
V spomin na pok. iz družine Cof:	prof. Logar Vinko	2.500
Cof Emil	Stante Stane	5.000
V spomin na pok. Silvo Heinriher:	Uštar Franc	5.000
Cof Emil	N. N., Olivos	2.000
V spomin na pok. J. Musar, Br. Vr-	Amon Janez	15.000
čon in J. Jenko in ob 20. obletnici	Prodaja vezani Tabor	20.000
smrti škofa Rožmana:		v dolarjih:
Štefanič Jože	Bajc Jože	2
V spomin ob 9. obletnici smrti moža:	Štefeč Slavko	2
Dora Piegari de Musar 500.000	Suhadolnik John	2
V spomin na pok. očeta in mater:	žonta Nande	2

V S E B I N A

Libres del mundo, uníos!	1
Svobodni sveta, združite se!	2
Ob stoletnici rojstva generala Leona Rupnika (N. F.)	2
Odslovljen delavec	4
Audiatur et altera pars (S. Vlahovič)	8
Slovenska Cerkev danes (eg)	14
Za prodanimi bataljoni (Lina Matičič)	16
Ljenka Urbančiča imajo še vedno v želodecu	18
Od Irana do Afganistana (J. L.)	19
Iz rdečega raja	21
Ob obletnici smrti Kazimirja Kukoviča v Ljubljani (Jože Vrtačnik) .	23
Iz društev	25
Naši mrtvi	27
Prošnja (Dimitrij Jeruc)	28
Za beležnico	28
Iz pisem	30
Na uredniški mizi	32
Darovali so	III

Correo Argentino Sucursal J. L. Suárez (Bs. As.)	TARIFA REDUCIDA Concesión N° 8133
	FRANQUEO PAGADO Concesión N° 2619